

Saddams Irak - Indre forhold

Irak befolkning tæller mange minoriteter Kurdere i nord, assyrere (efterkommere af befolkningen i det antikke Assyrien) iranere i øst og turkumenere (tyrkere) omkring Kirkuk, armeniere omkring hovedstaden Baghdad. Selvom der er mange minoriteter er den arabiske befolkning langt den største, og uanset de mange minoriteter er der i Irak en stærk nationalfølelse selv blandt mange kurdere. En nationalfølelse, der måske var affødt af den panarabiske tanke, men medvirkende har i alt fald været stoltheden over historien, hvor man opfatter sig som den vestlige kulturs vugge. Den internationale presse lægger megen vægt på religiøse forskelle, især spændinger mellem sunni- og shia-muhamedanere, men det har jeg ikke oplevet under mine mange besøg i Irak. Det kan muligvis være en følge af Saddams voldsomme straffeaktioner efter våbenhvilen i 1991, men det er snarere en konflikt mellem regimet og det shia-muhamedanske samfund. Shiiternes 2 helligste byer er Kerbala og Najaf begge beliggende ca. 200 km syd for Baghdad.

Det Irakiske styre er 100 % sekulariseret, men majoriteten af befolkningen er Shia-muhamedanere. Statistiske oplysninger fra Irak er meget usikre, men anslået er der ca. 60 % shiiter, ca. 30 % sunnier, resten er hovedsagelig kristne. Blandt de kristne er de vigtigste kirker den armenske og den kaldæiske kirke. Sidstnævnte tilsluttede sig den romersk katolske kirke i 1500 tallet for at opnå beskyttelse mod tyrkerne.

Baath regimet var først og fremmest socialister og marxister. Befolkningen i Saddams hjemby, Takrit, er overvejende sunnier, men regimet talte også personer fra andre områder - f. eks. Tarek Assis (kristen) og Taha Yasin Ramadan (shiit). Jeg har også truffet en kristen kurdisk minister.

Saddam Hussein profilerede sig ikke som troende muhamedaner før ca. 1985, hvor Irak for alvor var tvunget økonomisk i knæ på grund af krigen med Iran. Der er flere eksempler på nære bånd mellem byer på tværs af religiøse og etniske skel. Takrit var for eksempel som mange byer i det nordlige Irak kristen indtil 1500 tallet. På det tidspunkt begyndte det osmanniske sultanat at ekspandere sine territorier i det nære Mellemøsten. Konstantinopel var erobret og det Østromerske rige opløst. Når tyrkerne erobrede byerne fik befolkningen valget mellem at underkaste sig og konvertere til muhamedanismen eller blive dræbt. Da tyrkerne erobrede Takrit lykkedes det en del af befolkningen at flygte mod nord. De slog sig ned i en by nær Mosul kaldet Hamdania, som den dag i dag er et kristent kaldæisk område, men båndene mellem Takrit og Hamdania er stadig meget nære.

Saddams største sikkerhedsproblem indenrigs var kurderne, der med reference til Sevres aftalen forlangte selvstændighed. Allerede fordi nogle af de vigtigste oliekluder i Irak ligger ved den kurdiske by Kirkuk, måtte det kurdiske oprør nedkæmpes, men kurderne er et gammelt krigerfolk og rigtig gode til guerilla krig i bjergene, og Shahen af Iran støttede dem med våben, da Iran inden revolutionen var imod det socialistiske styre i Baghdad. En aftale mellem Shahen og Saddam afsluttede dog krigen (Se Saddam og naboerne). Den kurdiske hær måtte opgive på grund af manglende forsyninger og en stor del af befolkningen blev tvangsforflyttet til områder i den centrale og sydlige del af Irak. Den kurdiske oprørsleder Mustafa Barzani flygtede til USA. Hans søn Masoud Barzani overtog ledelsen af KDP (Kurdistans Demokratiske Parti).

I 1979 fik Kurderne et parlament i byen Arbil, dog uden reel magt. Men Saddam tillod oprettelse af kurdiske partier og det førte til et indre opgør ofte med voldsomme kampe mellem mange udbrydere fra KDP. Det endte med et udbryderparti PUK (Kurdistans Patriotiske Union) ledet af Jalal Talabani. KDP er overvejende sunnier medens PUK overvejende er shiiter. De 2 partier varetog kurdiske interesser op gennem firserne.

Regimet ønskede udvikling og satsede på uddannelse, infrastruktur og landbrug. Provenuet fra den nationaliserede olieindustri skulle bruges på udvikling. Modsat de andre arabiske oliestater skulle irakerne selv udføre arbejdet. Man havde stort set ikke gæstearbejdere i landet før efter starten på krigen med Iran. Irak er en ældgammel kulturnation, og befolkningen betydeligt bedre uddannet end arabere fra beduinkulturer.

Der blev også satset på kulturen. Regimet gennemførte et genrejsningsprojekt i det antikke Babylon, og efter færdiggørelsen rejste man en stor statue af Saddam, og han benyttede lejligheden til at påstå at han nedstammede direkte fra Babylons berømte konge Nebukadnesar.

Saddams styre er kendt for en selv efter mellemøstlige forhold voldsom brutalitet - dette over for befolkningsgrupper som kurderne - jfr. giftgasangrebet på Halabja, men også over for politiske modstandere. Et godt eksempel på hans brutalitet er et møde i revolutionsrådet i 1985, hvor Irak var mest trængt i krigen mod Iran. Iran's fredsbetingelser var, at Saddam skulle udleveres og retsforfølges i Tehran. Den internationale presse spekulerede i et kompromis, og en mulighed var, at Saddam abdicerede og tog ophold i udlandet. Saddam spørger revolutionsrådets 17 medlemmer om det var noget man kunne gå ind for. De 15 afviste totalt tanken, men 2 medlemmer antydede forsigtigt, at det måske var værd at overveje en sådan løsning. De blev ført ud af lokalet og skudt på stedet. Derefter var der tilfældigvis enighed blandt de resterende medlemmer om, at Saddam skulle fortsætte. Saddam har udryddet enhver tænkelig fjende, så han til sidst næsten udelukkende omgav sig med intetsigende klakører.